

KAPCSOLAT

XIV. évfolyam, 2. szám (43.)

A Heves megyei könyvtárosok lapja

2005. április

A MAGYAR OLVASÁSTÁRSASÁG FELHÍVÁSA

A tartalomból:

★
*A Magyar
Olvasástársaság
felhívása*

★
*A magyar
könyvtárosság etikai
kódexe*

★
Kollégáink írták

★
*Gyermekfoglalkozá-
sok a KSZR
könyvtáraiban*

★
Hírek, információk

Kedves Kollégák!

Őseinktől kincsekkel teli tarisznyát kaptunk örökségbe, de mintha az utóbbi évtizedekben ezeket a nagyszerű ajándékokat egyre gyakrabban üveggyöngyökre cserélnénk. Vegyük birtokba, ismerjük meg, fényesítsük újra és adjuk tovább az eleinktől kapott mesebeli kincseket!

A Magyar Olvasástársaság azzal a felhívással fordul mindazokhoz, akiknek fontos a népmesék fennmaradása és a mesékben élő bölcsesség továbbhagyományozása, hogy csatlakozzon azon kezdeményezéshez, amely szerint szeptember 30-át, Benedek Elek születésnapját, a Népmese Napjaként tiszteljük. A Népmese Napját első ízben 2005 őszén rendezzük meg, és a budapesti rendezvényen túl szeretnénk országossá bővíteni a programokat. Kérjük a könyvtárosokat, óvónőket, pedagógusokat és a mesével foglalkozó szakembereket, valamint a meseszerető gyerekeket és felnőtteket, hogy ezen a napon megkülönböztetett tisztelettel forduljanak mind a magyar, mind más népek meséi felé. Elevenítsék fel a mesemondás ősi művészetét, hallgassák meg egymás legkedvesebb meséit, emlékezzenek meg mesemondóinkról, mesegyűjtőinkről, és a mesékbe szőtt bölcsesség máig érvényes üzeneteiről, arról a mindennapjainkban is használható tudásról, ami minden népmese sajátja.

Kérjük az intézmények vezetőit, tegyék lehetővé, hogy ezen a napon minden gyerek legalább egy népmesét tarisznyájába (iskolatáskájába) tehessen, okulásul, vigasztalásul vagy egyszerűen csak örömforrásként, hiszen egy

megfelelő pillanatban megkapott mese olykor egész életünkre kihathat. Ne hagyjuk veszendőbe menni mindazt, ami évszázadokon keresztül élni segítette az embereket! Bővebb információ: www.hunra.hu; www.nepmese.hu; e-mail: attila@oszk.hu; ks@naput.hu

Üdvözlettel: Nagy Júlia

A könyvtáros életpálya vonzóbbá tételének stratégiai feladatait kidolgozó országos munkabizottság tervezetét közreadjuk, s kérjük a kollégákat, hogy észrevételeiket, javasolataikat, véleményüket küldjék el Dr. Hangodi Ágnes címére: hangodi@oszk.hu.

A szerk.

A MAGYAR KÖNYVTÁROSSÁG ETIKAI KÓDEXE

Az Etikai Kódexet előkészítő bizottság által elfogadott tervezet
(2005. április 5.)

I Könyvtárosi etika

A könyvtárosi tevékenységet a szakmai ismeretek, eljárások és szokások, valamint jogszabályok és szabályzatok mellett etikai normák is vezérlik.

A magyar társadalom közvéleménye, gyakorlata és törvényei kinyilvánították, hogy a demokratikus jogállam és az információs társadalom információs és kulturális igényei kielégítésének alapfeltétele a könyvtári rendszer, működtetése a társadalmi munkamegosztás keretében a könyvtárosokra hárul, akik a rájuk bízott szellemi vagyont a jelen és a jövő javára kezelik. A könyvtáros szakma felsőfokú szakképesítéshez kötött hivatás. Gyakorlása során azonos súllyal esik latba a szakmai felkészültség és az etikus magatartás. Minthogy az általános morális követelményeken túl a könyvtárosságnak sajátos etikai értékei is vannak, ezeket a Magyar Könyvtárosok Egyesülete és {itt a kódex társkibocsátóinak felsorolása áll} ebben az etikai kódexben foglalják össze részben a könyvtárosok már munkában álló és felkészülő nemzedékei és az őket foglalkoztató könyvtárak, részben pedig a nagyközönség és a könyvtárak fenntartói számára. Az előbbieknél irányítóként az etikus viselkedésre, az utóbbiaknak jogos elvárásai megalapozására és a könyvtárosokba vetett bizalmuk megerősítésére.

A könyvtárosi etikai kódex a jogszabályok és könyvtári szabályzatok által kevésbé visszatükrözhető, a szakmai alapértékek által meghatározott etikai irányelveket tartalmazza, amelyek mellett a magyar könyvtárosság elkötelezi magát. Ezen irányelvek között fontossági sorrend nem állítható fel.

II Alapértékek

A könyvtáros elkötelezett az emberi jogok, a demokrácia, a jogállamiság, az esélyegyenlőség és az információ szabadsága mellett.

A magyar könyvtárosok az informált polgárságra, a társadalmi sokszínűsége alapozott társadalmi rendszer, a demokratikus berendezkedés hívei, minthogy a könyvtár lényegénél fogva az emberi jogok kiteljesedését szolgálja, noha történelmi példák szerint az ellenkezőjére is felhasználható. A könyvtáros a maga eszközeivel járul hozzá az emberi jogok érvényesüléséhez, különös tekintettel az információhoz és a művelődéshez való jogok az emberi méltóság tiszteletben tartásával való gyakorlásához, a társadalmi harmóniához. Vezérlő értékének a szellemi szabadságot tekinti. A könyvtárhasználó állampolgároknak minden lehető segítséget megad ahhoz, hogy élvezhessék az e szabadságból fakadó előnyöket.

A könyvtáros felelősséget érez a jelen és jövő nemzedékek érdekében azért, hogy a gondolat-, vélemény- és szólásszabadságot, a tanítás és tanulás szabadságát az információk és gondolatok szabad áramlásával és hozzáférhetőségével segítse. Ennek érdekében a maga részéről mindent megtesz az információellátás folyamatának nyitottságáért és átláthatóságáért, feltételeinek megteremtéséért.

A könyvtáros a társadalom számára szükséges és hasznos feladatot lát el; általában a társadalom egésze vagy csoportjai által közvetlenül vagy közvetve fenntartott intézményben, a könyvtárban fejt ki tevékenységét. Ennek során jogkövető magatartást tanúsít, s másoktól is ugyanezt várja el. Nyitott a társadalom kérdéseire és igényeire anélkül, hogy kedvezés vagy ellenszenv vezetné világnézeti és politikai, tudományos és művészeti ügyekben. Azon van, hogy a könyvtár teljesítse társadalmi küldetését s legyen az élethosszig tartó tanulás, az információcsere és a kulturális rekreáció színtere.

III Könyvtárosi hivatás

A könyvtárosi hivatás a könyvtárostól a használók iránt tiszteletet és odaadást, valamint állandóan fejlődő szakismereteket kíván meg. A könyvtáros szakmai döntéseit autonóm módon, személyében feddhetetlenül, személyes anyagi vagy egyéb jogosulatlan előnyét vagy hasznát kizárva hozza meg.

A könyvtáros a társadalom számára szükséges és hasznos feladatot lát el. Ennek során betartja a törvényességet és jogkövető magatartást tanúsít, s másoktól is ugyanezt várja el. Saját világnézete, tudományos vagy politikai álláspontja, nézetei nem befolyásolhatják szakmai munkáját.

A könyvtáros elhivatottan, az emberiség szellemi teljesítményei iránti tisztelettől vezérelve, személyes felelősségének vállalásával folytatja szakmai tevékenységét. Tevékenysége során követi az itt lefektetett etikai elveket, s ha ezért sérelem éri, joggal számít az őt megillető védelemre. Munkája társadalmi hasznával arányos erkölcsi és

anyagi elismerés illeti meg. Viselkedése és külső megjelenése álljon összhangban a szakmájával szemben támasztott társadalmi elvárással.

A könyvtáros hozzáértéssel, szakmai felkészültséggel és alkalmassággal, méltósággal és kompetenciával, legjobb tudása szerint végzi munkáját. Ismereteit folyamatos önképzéssel bővíti és a kor színvonalán tartja. Tehetsége szerint maga is hozzájárul a könyvtáros szakma gyakorlatának és elméletének fejlődéséhez.

A könyvtárosnak erkölcsi integritása nyújt biztos alapot szakmai döntéseinek meghozatalához, szakmai ügyekben való autonóm eljárásához, a gyűjteményi és szolgáltatási kérdésekben jelentkező külső nyomásgyakorlás elhárításához. A könyvtáros nem húzhat személyes előnyt vagy anyagi hasznot helyzetéből.

A könyvtárost tevékenységében a könyvtárhasználók iránt tanúsított tisztelet és jóindulat vezérli. Véleményüket tiszteletben tartja és kiszolgálásukat a maga érdekei elé helyezi. Viselkedését velük szemben udvariasság, mások elfogadása (empátia), szolgálatkészség, fegyelmzettség jellemzi.

IV

A gyűjtemény gondozása

A könyvtáros felelősséggel tartozik az emberiség, a nemzet, valamint a nemzeti és etnikai kisebbségek, helyi közösségek kulturális örökségének megőrzéséért. Gyűjteményépítő munkáját a használók igényeire és az emberiség értékeire alapozza, de a közvélekedéssel és saját nézeteivel ellentétes műveket is beszerz. Elítéli a cenzúrárt, s maga sem cenzúráz. Feltáró munkájával a könyvtár teljes gyűjteményét hozzáférhetővé teszi.

A könyvtáros a maga munkakörében szakmai felelősséget érez az emberiség, a magyarság és a magyarsággal együtt élő nemzeti és etnikai kisebbségek, valamint a kisebb-nagyobb helyi közösségek kulturális örökségének gondozásáért és fejlesztéséért.

A rábízott könyvtári gyűjteményt a gyűjtőkori szabályzatnak megfelelően, az emberi értékekre alapozva, az egyéni és csoportos igényekre tekintettel gyarapítja és apasztja. A beszerzésben és kiiktatásban visszautasítja a könyvtáron kívüli és belüli önkényes cenzúrárt, fellép a könyvüldözés ellen. Egyoldalúság és értékítéletének érvényesítése nélkül kezeli és szolgáltatja a közvélekedéssel, a közízléssel vagy a saját véleményével szemben álló nézeteket tartalmazó műveket, s olyanokat sem zár ki a szabályzat szabta kereteken belül, amelyek egyes alapértékeket támadnak. A művészileg silány vagy áltudományos munkáknak a szabályzat előírásainak megfelelő mértékben ad helyet. A gyűjteményépítésben nem befolyásolhatják saját nézetei és nem érvényesítheti személyes ízlését és érdeklődését.

A könyvtáros törekszik arra, hogy megismerkedjék a gondjaira bízott gyűjteménnyel, és – a gyűjtemény méretétől függően – legalább nagy vonalakban tisztában legyen tartalmával. Feltárja a könyvtár teljes állományát és eredetiben vagy másolatban a használók (beleértve más könyvtárak használóit is) rendelkezésére bocsátja. Az igényekkel és a lehetőségekkel összhangban a dokumentumállomány minél nagyobb részét szabadon hozzáférhető módon helyezi el, s gondoskodik a gyűjteményhez való helybeli és távoli hozzáférést biztosító és megkönnyítő eszközökről. A könyvtár saját gyűjteményéből hiányzó művekről való tájékozódást lehetővé teszi a használók számára és a használati szabályzat rendelkezéseinek megfelelően a könyvtárközi együttműködés keretén belül igyekszik hozzáférhetővé tenni őket.

A könyvtáros az anyagi lehetőségekhez, adottságokhoz és a dokumentumok értékéhez képest mindent megtesz a gyűjteménybe tartozó dokumentumok tartalmának és fizikai állapotának megőrzéséért és megvédéséért. Ha ellopott vagy más könyvtárak állományából eltulajdonított könyvekről és más dokumentumokról tudomást szerez, ezt haladéktalanul a tulajdonos tudomására hozza.

V

A könyvtárhasználók szolgálata

A könyvtáros megkülönböztetés nélkül nyújt segítséget a könyvtár szolgáltatásainak igénybevételéhez. A használók személyes adatait bizalmasan kezeli. A használóknak joguk van az adott feltételek között a lehető legjobb könyvtári ellátáshoz és az egyenlő elbánáshoz; a könyvtáros ezzel összhangban törekszik az esélyek kiegyenlítésére.

A könyvtáros szigorúan kerülve minden hátrányos megkülönböztetést, egyenlő elbánásban, tisztességes eljárásban és kiszolgálásban részesít minden, a könyvtárhoz forduló személyt bármilyen szempontra (nem, nemi irányultság, életkor, származás, etnikai, nemzeti és állampolgári hovatartozás, világnézet, műveltségi színvonal, fizikai vagy mentális állapot, értelmi képesség, anyagi helyzet, politikai állásfoglalás stb.) való tekintet nélkül. Az esélykiegyenlítés érdekében azonban pozitív megkülönböztetésben részesít a könyvtárhasználók körében bizonyos csoportokat (pl. gyerekek, nemzeti és etnikai kisebbségek, szellemi, fizikai vagy szociális hátrányokkal küzdő személyek).

A könyvtáros védi a könyvtárhasználathoz való jogot, tiszteli és kiszolgálja a könyvtárhasználók igényeit. Az egyéni használók ellátása a közjót is szolgálja, ezért az egyedi, konkrét igények elsőbbségének elismerése az egész társadalom érdeke.

A könyvtáros nem tekinti magát a könyvtárhasználók nevelőjének és irányítójának, de kötelességének tartja, hogy megtanítsa őket a könyvtár használatára, tudomásukra hozza a hazai és nemzetközi könyvtári rendszer kínálatát lehetőségeket, s felhívja figyelmüket az értékes, számukra érdeklő művekre. Segít eligazodni az irodalom és az információk világában, s támogatja a könyvtárhasználók minden rétegét az olvasás-írás, valamint az információszerzés

és kommunikáció egyéb eszközeinek elsajátításában. A könyvtáros személyes ügyének tekinti, hogy a lehetséges használók minél nagyobb számban éljenek a könyvtár szolgáltatásaival.

A könyvtáros arra törekszik, hogy a könyvtár szolgáltatási kínálata legyen összhangban a társadalom elvárásaival és az adott használói kör igényeivel. A rendelkezésére álló eszközök és feltételek függvényében az elérhető legmagasabb színvonalú szolgáltatást nyújtja.

A könyvtáros védelmezi a könyvtárhasználó személyiségi jogait, tiszteletben tartja és óvja személyes szféráját. Bizalmasan, a titoktartás kötelezettségével kezeli a tudomására jutott személyi adatokat (beleértve a használt dokumentumok és információk azonosítására szolgáló adatokat is) és információkat, valamint a belőlük levonható következtetéseket, s csak a törvény rendelkezésére adja ki őket harmadik félnek.

A könyvtáros őrzi a könyvtár rendjét, s kötelességének tekinti, hogy vonzó könyvtári környezetet teremtsen. A használókkal való kapcsolatát a kölcsönös bizalmon alapuló együttműködés jellemzi. Számít a használó jóakarató közreműködésére; ennek hiányában a használói közösség védelmében fellép a könyvtár rendjét megbontó, a zavartalan használat akadályozó személyek ellen. A használók egymással ütköző igényeit a szabályzatokban rögzített módon kezeli, s döntéseiben megértés, kölcsönös érdekegyeztetés és jó szándék vezérli. Módot ad arra, hogy a használók aggodalom nélkül kifejtthessék a könyvtári szolgáltatásokat érintő észrevételeiket és panaszukat, s mindent megtesz, ami erejétől telik ezek orvoslására. A könyvtáros tudomásul veszi, hogy egyes könyvtárak használati szabályzata bizonyos szolgáltatások nyújtását térítéshez köti, de fellép annak érdekében, hogy ez a körülmény ne akadályozzon meg senkit az információhoz és dokumentumokhoz való hozzáférésben.

VI

Az információ közvetítése

A könyvtáros tőle telhetően mindent megtesz azért, hogy a használó szabadon és korlátozás nélkül hozzáférhessen az információhoz. Segítséget nyújt az információs eszközök használatához. Legjobb tudása szerint hiteles, megbízható, teljes, megfelelő, személyhez szabott információt nyújt.

A könyvtáros a bármely nyilvános információhoz való szabad hozzáférést, a tájékozódást és a tájékoztatás szabadságát minden ember természetes jogának tekinti: a hozzáférést nem befolyásolhatja az információt kérő személye, a források jellege, nyelve vagy formája. A könyvtáros tiszteletben tartja az információt kérő személyiségét és információs igényeit, s azt, hogy az információnyújtást egyedül a törvény vagy a rendelkezésre álló eszközök és anyagiak korlátozhatják. A könyvtáros nem felelős azért, ha a használó a közreműködésével nyert információval visszaél, és a maga vagy a mások kárára, illetve büncselekmény elkövetése során használja fel. Nem tagadhatja meg az ún. laikus személyektől sem a szakmai információt, de kötelessége felhívni a figyelmüket a rosszul értelmezett és alkalmazott, esetleg elavult érvényű információból fakadó veszélyekre.

Az információt igénylő használók nem képeznek homogén csoportot. A könyvtáros segít abban, hogy mindenki – feszélyezettség nélkül – a maga igényeinek és felkészültségének megfelelő terjedelmű és szintű információhoz jusson, de nem helyezheti magát az információs folyamat irányítójának szerepébe, nem szabhatja meg, ki milyen információt vehet igénybe, nem teheti személyétől függővé az információhoz való hozzáférést. Az információban gazdagok és az információban szegények, az információ megszerzésében, kezelésében és felhasználásában jártasok és járatlanok ellátása egyaránt feladatát képezi, s ennek végrehajtása során törekszik az esélyek kiegyenlítésére. A könyvtáros feladatának tekinti, hogy a használókat megismertesse az információkeresési és -szerzési eszközökkel és eljárásokkal, hogy kulcsot adjon kezükbe az önálló információszerzéshez.

A könyvtáros kötelessége, hogy legjobb tudása szerint törekedjék arra, hiteles, megbízható, pontos, teljes, megfelelő és személyre szabott információt adjon; ha szükséges, az adott vagy más könyvtárakban dolgozó kollégáinak bevonásával. A használóval világosan és egyértelműen kell közölnie az információszerzés kiterjedését és korlátjait, beleértve személyes kompetenciája határait is. A használót előzetesen kell tájékoztatnia – ha van – az információszerzés áráról és az információ megszerzésének alternatív (gyorsabb, olcsóbb) lehetőségéről. Annak ellenére, hogy a könyvtáros nem vállalhat szavatosságot az információ vagy annak forrása hitelességéért, eligazítást adhat a használónak arról, milyen szempontok alapján értékelheti őket. Ezen túlmenően szakmai felelősség terheli azért, ha tudatosan téves információt ad, vagy visszatartja az információt, vagy nem fejezi ki kételyeit az adott információ vagy forrása hitelességét illetően.

A könyvtáros köteles az igényeknek leginkább megfelelő forrásokból, a leghatékonyabb eszközök (beleértve az internetet és az elektronikus forrásokat) és eljárások felhasználásával tájékoztatni a hozzá fordulókat, s minden esetben egyértelműen azonosítani a forrást, amelyből az információt nyerte. Az eredeti mű (szöveg, zene, kép, adatsor hagyományos vagy elektronikus formában) egészét vagy részletét csak az idézés szabályainak és a szerzői jogi törvénynek megfelelően bocsáthatja rendelkezésre.

VII

Könyvtárosi szakmai közösség

A könyvtáros őrzi és növeli a könyvtárosi szakma tekintélyét, részt vesz a szakmai közéletben és együttműködésben. Készségesen adja át tudását és tapasztalatait.

A könyvtáros személyében felelős a könyvtárosi közösség és szakma társadalmi tekintélyének fenntartásáért és növeléséért. Elvárható tőle, hogy védje meg a szakma hírnevét méltatlan támadásoktól, s tartózkodjék a társadalmi munkamegosztásban elfoglalt helyének és jelentőségének lebecsülésétől.

A könyvtáros tiszteli szakmája múltját, ápolja hagyományait. Szolidáris a szakmai közösséggel, s tiszteletet tanúsít a könyvtáros kollégák és minden könyvtári dolgozó iránt, elismeri szakmai tudásukat, emberi kvalitásaikat. Részt vesz a szakmai közvélemény alakításában, s előmozdítja a lényeges problémák megoldásához szükséges egyetértést. Szakmai közéleti tevékenységét igyekszik valamely könyvtárosi társadalmi szervezetben kifejteni.

A könyvtári szolgálatot lényegéből kifolyólag az jellemzi, hogy társadalmi küldetését a könyvtárak kooperációjával teljesíti. A könyvtáros ezért kész a szakmai együttműködésre más könyvtárakban működő kollégáival, nyitott közös vállalkozások indítására, szolgáltatások közös nyújtására. Erősíti a könyvtárak közötti kapcsolatokat, különös tekintettel a különféle típusú könyvtárakra. Az együttműködés nem áll meg az ország határainál: éppen a könyvtárhasználók minél teljesebb ellátása, valamint a magyar kulturális és tudományos teljesítmény megismertetése érdekében kiterjed az egész világra. Megkülönböztetett jelentősége van számára a határokon túli magyar könyvtárosokkal való együttműködésnek, a más országokban élő magyar lakosokat ellátó könyvtárak támogatásának.

A könyvtáros kötelességének érzi, hogy szakmai tudását, tapasztalatait megossza kollégáival, s maga is tanuljon tőlük, hogy segítse a könyvtáros utánpótlás pályaválasztását, a fiatal kollégák fejlődését, s a társadalmi munkás könyvtárosok tevékenységét.

VIII

A könyvtár mint munkahely

A könyvtáros elkötelezett könyvtára iránt és tiszteletben tartja munkáltatója céljait és érdekeit. Beosztottként és vezetőként egyaránt a munkahelyi közösség javán munkálkodik.

A könyvtáros tiszteli munkahelyét és kötődik könyvtárához; munkaviszonya során és szüntén nem illeti méltatlan kritikával. Megőrizve lelkiismereti szabadságát lojális munkaadójához és a könyvtár fenntartójához. Megismeri, megérti és támogatja legális céljait és törekvéseit. Nyilatkozataival nem ássa alá a könyvtár és fenntartója jó hírnevét, nem sérti érdekeit. Megőrzi a hivatali és üzleti titkokat. Ha etikai természetű aggályai merülnek fel, azokat haladéktalanul a vezetés tudomására hozza. Szakmai természetű nézeteltéréseket először házon belül igyekszik tisztázni, s illő formák között viszi őket a szélesebb nyilvánosság elé. Szakmai pályafutását, magánéleti boldogulását összhangba hozza a munkahelye iránti lojalitással. Tudomásul veszi a fenntartó anyagi kényszerből hozott intézkedéseit, ha ezek nem sértik a hatályos törvényeket, szabályzatokat és munkaszerződéseket; tiltakozását ezek ellen a fennálló jogi keretek között fejezi ki. A nyilvánosság előtt is fellép könyvtára és szakmája érdekében.

A könyvtáros azon van, hogy könyvtárában a szolgálat szempontjából optimális munkahelyi légkör alakuljon ki. Szívélyes, a munkára orientált viszonyban áll könyvtárosi és nem könyvtárosi végzettségű munkatársaival; ez utóbbiakkal szemben nem él vissza helyzeti előnyével és segíti őket abban, hogy sajátos szakismereteikkel és jártasságukkal eredményesen járuljanak hozzá a könyvtár céljai eléréséhez. A vezetői beosztást betöltő könyvtárost különös szakmai és emberi felelősség terheli: vezetői alkalmasságán, hozzáértésén túlmenően személyes példamutatásával kell a könyvtárosi etikus magatartás felé irányítania beosztottjait.

A könyvtár fenntartójának kötelessége, hogy rendelkezésre bocsássa a működéshez szükséges anyagi feltételeket, de a könyvtároson múlik ezek célszerű és hatékony felhasználása. A könyvtáros felelősséggel tartozik a könyvtárért, az általa használt munkaeszközökért, illetékességi körében a helyi környezetért, a szolgáltatási körülményekért. A könyvtár munkatervébe illesztett alkotó tevékenység révén létrejött művek (pl. tanulmány, kiállítási forgatókönyv, szöveggyűjtés) a szerző szellemi tulajdonát képezik. A hozzá kapcsolódó vagyoni jogosultságok gyakorlását a könyvtár szabályzata vagy külön megállapodás rendezi. A könyvtáros nem versenyezhet könyvtárával annak gyűjtőkörébe, különösen a nemzeti kulturális örökség körébe eső dokumentumok gyűjtésében; magánszemélyek, intézmények és vállalkozások felkérésére értékbecslést csak a könyvtár szabályzatában megszabott módon adhat.

A munkáltatótól, illetve a könyvtár fenntartójától viszont elvárható, hogy tartsa tiszteletben a könyvtárosság etikai kódexét. Vegye tudomásul, hogy ez vezérli a könyvtáros emberi és szakmai magatartását, s ne szorítsa a kódexben foglaltakkal ütköző állásfoglalásokra, viselkedésre és cselekedetekre.

IX

Társadalmi kapcsolatok

A könyvtáros elfogultságtól és előítéletektől mentes kapcsolatban áll a társadalom tagjaival, csoportjaival, szervezeteivel. Tisztelettel és kooperációs készséggel fordul más szakmák és tagjaik felé. Védelmet nyújt a szellemi tulajdonhoz való jogot és a szellemi alkotásokhoz való hozzáférés jogát.

A könyvtáros együttműködik a társadalommal, egyes tagjaival és csoportjaival, szervezeteivel, részt vesz a közösség kulturális, tudományos, gazdasági környezetének fejlesztésében. Személyes világnézeti és politikai elkötelezettsége nem befolyásolhatja könyvtári tevékenységét; a könyvtár nevében kifejtett közszereplése legyen elfogulatlan és pártoktól független. A könyvtár eszközrendszerét azonos feltételek mellett, a használati szabályzat előírásai szerint köteles a társadalmi szerveződések rendelkezésére bocsátani.

A könyvtáros felelős magatartást és tiszteletet tanúsít az információ előállításában, feldolgozásában, tárolásában, terjesztésében érdekelt más szakmák és szervezetek iránt, s kész együttműködni velük. Ugyanilyen tisztelettel és kooperációs készséggel fordul minden más szakma felé.

A könyvtáros nagyra értékeli és támogatja az alkotó tevékenységet, amely a szellemi tulajdon forrása. Elismeri és védi a szerzői jogot és a hozzá kapcsolódó vagyoni jogosultságokat. Ugyanakkor a felhasználók és a széles közösség

érdekeinek, az oktatás, a művelődés, a tudományos kutatás szempontjainak megfelelően védelmezi a szellemi alkotásokhoz és az információhoz való szabad hozzáférés jogát is a szabad felhasználás keretei között.

X

Az etikai kódex érvényesülése

Az etikai kódexben foglalt követelmények a könyvtárosok tevékeny közreműködésével valósulnak meg. Ezt a folyamatot a kódex kibocsátói egy etikai bizottság felállításával segítik elő.

Az aláíró egyesületek és szervezetek a saját tagságukra vonatkozó érvénnyel bocsátják ki ezt az etikai kódexet, de számítanak arra, hogy a magyar könyvtárosság egésze és minden könyvtárosi szervezet a magáénak vallja a benne lefektetett alapelveket. Bár a könyvtárosi etika követelményeinek teljesítését csak a nyilvános vagy nem nyilvános könyvtárban, közintézményben vagy gazdasági vállalkozásnál, illetve szellemi szabadfoglalkozásuként működő, felsőfokú szakképzettségű könyvtárosoktól lehet elvárni, az ő példamutatásuk nyomán remélhető, hogy a könyvtári alkalmazottak teljes köre tartani fogja magát a kódex szelleméhez.

A kibocsátók kívánatosnak tartják, hogy ezt az etikai kódexet – alapelveivel összhangban – szükség és igény szerint további olyan etikai szabályzatok egészítsék ki, amelyek a könyvtárfajta, munkakör, könyvtárosi szakterület sajátosságainak megfelelő magatartási és viselkedési normákat tartalmaznak. Indokolt lehet etikai szabályzatot alkotni az egyes könyvtárak vagy könyvtári rendszerek munkatársi közösségei számára is.

A kibocsátók előtt nyilvánvaló, hogy az etikai kódexben kifejtett iránymutatás csak a könyvtárosok személyes erőfeszítésével, a szakmai ethosz iránt elkötelezett viselkedésével válhat a könyvtárosi és könyvtári gyakorlatot meghatározó erővé. Ezért számítanak valamennyiük, különösen a szakma véleményformáló, tekintélyes képviselőinek és a könyvtárak vezetőinek közreműködésére. A kódex megsértőivel szemben nem kívánnak szankciókkal fellépni, hanem a benne foglaltak érvényesülését a követendő példák felmutatásával igyekeznek elősegíteni, az elveket sértő gyakorlattól pedig elhatárolják magukat. Az ezzel kapcsolatos teendőket az e célra létrehozott etikai bizottságra bízzák.

Kollégáink írták

Adni és kapni jó

Könyvtárosi tevékenységem során, amikor csak tehetem, mindig részt veszek szakmai továbbképzéseken, tanfolyamokon. Az előadások szemléltetése, színesítése több éven keresztül diakockák, majd írásvetítő segítségével történt. A technika fejlődésével az utóbbi években azonban már a projektor vette át a hatalmat. Ennek a szerkezetnek az a lényege, hogy számítógéphez, videóhoz, DVD-hez lehet kapcsolni, és így egy vetítövászon nagyban látjuk azt, ami a monitoron vagy a képernyőn eredetileg megjelenik. Mivel maga a szerkezet ára minimum hat számjegyű, az első számjegy pedig még csak nem is kettessel kezdődik, így annak az esélye, hogy a könyvtár valamikor is be tud ilyen berendezést szerezni, igen csekélynek bizonyult. Maradt számomra tehát az élménybeszámoló, amit kollégáimnak adtam elő, hogy miket mutogattak nekünk és min. Persze azzal a szomorú érzéssel, hogy nekünk ilyenünk egyhamar nem lesz. - És mit hoz a sors - a közelmúltban az önkormányzati intézmények, köztük a könyvtár is egy-egy ilyen „szerkentyű” tulajdonosa lett. És, hogy miképp, azt most boldogan megosztom a kedves kollégákkal, mert ugye az magától értetődik, hogy az örömünk határtalan.

Az Ezüst Horgony Étterem és Hotel mögött, az épület és az üdülőfalu közötti - mintegy egy hektárnyi - terület az önkormányzat tulajdonát képezte. Ezzel jóformán csak a baj volt, mivel a talaja igen mély és egyenetlen, legtöbbször víz állt rajta. Némelyek pedig már a szemetet is oda hordták. Géppel kaszálni nem lehetett, a kézi kaszások pedig csak igen kevésszer jutottak oda, hogy ezt a területet is rendbe tegyék. A nem éppen szívderítő látványt az étterem és a hotel szállóvendégei „élvezték”. A tulajdonos ezért megkereste az önkormányzatot, hogy találjanak megoldást a problémára. Elmondta, hogy ő megvásárolná, vagy megváltaná azt a részt, és ott kialakítana szép ligetet fákkal, pihenőkkel. Így jutottak arra a megoldásra, hogy a területért cserébe az intézmények, úgy mint az Iskola, Óvoda, Polgármesteri Hivatal és a Könyvtár hozzájuttatnak egy-egy projektorhoz. Az „üzlet” azóta természetesen létrejött, mi is megkaptuk az „ajándékot”. Ami örömünket még fokozta az, hogy meglepetést is kaptunk hozzá, hangfalak formájában. Könyvtárunk már az első hét óta folyamatosan használja, hisz az óvodások és napközis csoportok is tartottak már ennek segítségével könyvtárunkban foglalkozást.

A település több vállalkozástól, üzemtől kap rendszeresen támogatást különböző formában, de a könyvtár még most először részesült ily módon ezekből a javakból.

Ha számba veszem, hogy milyen eszközeink is vannak, amelyek a munkánkat és az olvasókat segítik, úgy érzem panaszra nem lehet okunk, hisz a fénymásoló kivételével szinte mindenünk megvan. Ez utóbbi beszerzésére pedig megfelelő pályázati kiírásra várunk, hisz az önrészt az ez évi költségvetésünkben biztosította számunkra a fenntartó.

*Patkó Istvánné könyvtáros
Nagyközségi Könyvtár Kisköre*

nka

Nemzeti Kulturális Alapprogram

Gyermekfoglalkozások a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer könyvtáraiban

A Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár 2004. év folyamán kísérleti jelleggel megkezdte Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerének (KSZR) kiépítését. A szolgáltatási rendszerrel - a települési könyvtárak dokumentum-ellátásának fejlesztésére – előzetesen 15 Heves megyei település kötött együttműködési megállapodást. A megrendelhető szolgáltatások között különféle programok, kiállítások, rendezvények szervezésére is lehetőséget biztosítunk, elsősorban olyan programok közvetítésével, amelyekre az adott településen nincs önálló erőforrás.

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásával a KSZR keretében a könyvtárakban meglévő, ajánlható és bemutatható könyvek segítségével, azokra építve, három részből álló kézműves foglalkozássorozatot szerveztünk. A programban azok a könyvtárak vehettek részt, akik - a KSZR keretében - együttműködési megállapodást kötöttek a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtárral. A 15 foglalkozásból álló sorozat 5 helyszínen, 5 községi könyvtárban zajlott: Erdőtelken, Feldebrőn, Kisdánán, Kompolton és Verpeléten. A kézműves programokat a Művészetek Háza Kepes György Vizuális Központ három munkatársa: Bulla Márta, Pataki Zsuzsanna és Veréb Emese vezette.

alkotás örömeinek megélése mindenkit kellemes érzéssel töltött el.

Egy résztvevő leveléből...

Egy szép napon kihirdették a feldebrői általános iskolában, hogy a könyvtárban kézműves foglalkozások lesznek. Vadásziné Varga Éva néni elmondta, hogy a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár sikeres pályázatának eredményeként három alkalommal az egri Vitkovics ház munkatársai ősi kézműves technikákat tanítanak nekünk.

Már az első alkalommal igen érdekes dologgal, az agyagozással ismerkedtünk meg. Márta néni mesélt arról, hogy régen az agyagból napi használatra tálakat, korsókat készítettek. Csodálatos, hogy egy ilyen darab masszából edényt formáztunk meg. Márta néni azt is elmondta, hogy a könyvtárban egy hétig kell maradniuk, utána pedig a kemencében kiégetik. A következő pénteken Zsuzsa néni mutatta meg a virágforma gyöngyfüzést, s mi mindannyian izgatottan figyeltünk. Három színből lehetett karkötőt készíteni, amit azóta is örömmel viselünk. Az ügyesebbek állatfigurákkal is próbálkoztak; a krokodil, a méhecske kedvenc kabalájukká vált. A harmadik összefüggés nemezelésre került sor, Emese néni segítségével. Sok színes gyapjúszőrt hozott, amiből labdát, pénz tárcát, kis állatfigurákat varázsoltunk. Miközben nagy munkában voltunk, hiszen ez a számunkra újfajta tevékenység komoly figyelmet igényelt, jól beszélgettünk. Megismerkedtünk azokkal a könyvekkel is, amelyek bemutatják ezeket az ősi mesterségeket, illetve tovább fejleszthetjük az itt tanultakat, újabb ötleteket kaphatunk egy-egy kedves ajándéktárgy elkészítéséhez. Azt kívánom, bárcsak lennének még ilyen foglalkozások!

Tóth Petra 4. osztályos tanuló
Feldebrő

A foglalkozások az alábbi témákra épültek:

- Ősi műveltségek agyagedény formáinak bemutatása a Kárpát-medencében talált régészeti leletek alapján. Kézzel is formázható funkcionális agyag edények készítése és díszítése.
- A nemez technikájának, különböző korokban történő alkalmazásának ismertetése. Nemez tarsoly tervezése, készítése honfoglalás-kori motívumok felhasználásával.
- A gyöngy szerepe a magyar népművészetben. Népviseletek bemutatása. Ismerkedés a gyöngyszövés, gyöngyfüzés alapjaival. Egyszerű gyöngysorok fűzése.

Agyag edények, gyöngy karkötők nemez labdák □

Örömmel mondhatjuk, hogy a programoknak rendkívül nagy sikere volt. A gyerekek és a felnőttek nagyon jól érezték magukat, vidáman telt az idő, s az

A Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár Heves megye települései számára kínálja

Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerét

A szolgáltatás célja, hogy a nyilvános könyvtári szolgáltatások helyben elérhetővé váljanak a községekben élő valamennyi állampolgár számára.

A szolgáltató rendszer révén megoldható a községi könyvtárak gazdaságos könyvellátása, a szakszerű gyarapítás és nyilvántartás, a gyűjtemény sokoldalú hasznosítása.

A szolgáltatás igénybevételével az önkormányzat eleget tesz az 1997. évi CXL törvényben előírt kötelező feladatellátásnak. A szolgáltatás megrendelésére a Kormány 36/2005. (III. 1.) rendelete értelmében a többcélú kistérségi társulások

támogatás igénylésére jogosultak.

A SZOLGÁLTATÁSI RENDSZER CÉLJAI:

1. A szolgáltatási rendszerhez tartozó községi könyvtár gazdaságos könyvellátásának megoldása, a gyűjtemény sokoldalú hasznosítása;
2. A település igényeihez, a lakosság összetételéhez igazodó, folyamatosan bővülő és cserélődő könyvínálat biztosítása;
3. A letéti állomány szakszerű gyarapításának, feltárásának, elektronikus eszközökkel való visszakereshetőségének biztosítása;
4. Közhasznú, közérdekű és helyismereti információk szolgáltatása;
5. A fogyatékkal élők, a nemzeti és etnikai kisebbségek speciális gyűjteményi igényeinek kielégítése;
6. Községi szolgáltatások (könyvtári rendezvények, programok, kiállítások) biztosítása;
7. A könyvtári adminisztrációval megbízott személy munkájának segítése, módszertani gondozás, továbbképzési lehetőségek biztosítása;
8. Kiegészítő szolgáltatások (könyvkötészet, technikai, műszaki, informatikai) biztosítása;
9. Pályázati lehetőségek feltárása, pályázatírás.

A megrendelő önkormányzatok a megyei könyvtárral kötött szerződés alapján igényelhetik a szolgáltatásokat.

Jelenleg a megye 15 településén pályázati forrás felhasználásával működik rendszerünk. A könyvtár-ellátási szolgáltatást 2004-2005-ben a következő önkormányzatok igényelték: Apc, Bátor, Boldog, Egerbakta, Egercsehi, Erdőtelek, Feldebrő, Gyöngyöspata, Heréd, Kiszána, Kompolt, Parád, Pély, Verpelét, Zagyvaszántó.

Könyvtárunk felkészült a szolgáltatás további bővítésére, további települések megrendeléseinek teljesítésére.

További információval áll rendelkezésükre Tózsér Istvánné módszertani osztályvezető. (Tel.: 36/517-576, 20/548-2552).

JÓZSEF ATTILA VÁNDORKIÁLLÍTÁS

A Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár a „József Attila emlékévé” tiszteletére följánlja 21 tablóból álló (19 db 50x70 cm-es tabló, 2 db 70x100 cm-es tabló) kiállítási anyagát a megye könyvtárai számára. A kiállítási anyag a Petőfi Irodalmi Múzeum József Attila emlékanyagából szerkesztett válogatás. Kérjük azokat a könyvtárakat, akik a kiállítási anyagot az év végéig fogadni szeretnék, jelezzék a könyvtár Módszertani osztályán (Tel.: 36/517-576).

HÍREK, INFORMÁCIÓK

A Magyar Könyvtárosok Egyesületének XXXVII. Országos Vándorgyűlése

Hivatása könyvtáros címmel 2005. július 21-23. között Gödöllőn rendezi hagyományos országos vándorgyűlését a Magyar Könyvtárosok Egyesülete. A vándorgyűlés témái: a könyvtáros szerepe a társadalomban, a könyvtáros hivatása, könyvtáros etika, szakmai etikai kódex, adatvédelem, szerzői jog, szakmai etikai képzés.

Hívja, várja Önt és érdeklődő barátait, munkatársait a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, az MKE Pest Megyei Szervezete, a Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ, a Szent István Egyetem Gödöllői Tudományos Könyvtára és a Pest Megyei Könyvtár. Elérhetőség: vandorgyules.gvik.hu Telefon: 28/515-280/105 Fülöp Attiláné; 26/315-520 Biczák Péter.